

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 1. Mart 2024
Sayı : 506

10/1127

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Yüksek Seçim Kurulu'nun, 31 Mart 2024 yerel seçim takvimini başlattığı 1 Ocak 2024-10 Şubat 2024 tarihleri arasında Türkiye Radyo Televizyon Kurumu'nun, yaptığı yayınlarda kamu yayıncılığı ilkelerini çiğnediği, tek yönlü habercilik yaptığı, tarafsızlık ilkesini çiğnediği, yayınlarda demokratik kurallar çerçevesinde adaylar arasında fırsat eşitliğini sağlamadığı ve bu haliyle Anayasa'nın 133., TRT Kanunu'nun 5. Maddesine aykırı yayıncılık yaptığına ilişkin örnek olayların araştırılması ve alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98 inci, TBMM İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis araştırması açılmasını saygılarımla arz ve teklif ederiz.

Ali Özdemir
Kocaeli Mv.

Ar. Sevdâ ERDAN KILIÇ
İzmir Milletvekili

Ergin ALTAY
İstanbul Milletvekili

Ergin Tannulu
Diyar Mv.

Özgür ÖZLAN
Çarşamba Mv.

Hüseyin YILMAZ
Aydin Mv.

Dr. İsmail KUR SÜLLÜ
ESKİŞEHİR Mv.

Tahsin OCAKLI
Rize Mv

Vahit GÜNDEMİR
Kırklareli Mv

Serkan SARI
Balıkesir Mv

GEREKÇE

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT), 1 Mayıs 1964 tarihinde, özel bir yasa ile devlet adına radyo ve televizyon yayınlarını yeterli, doğru ve tarafsız biçimde gerçekleştirmek üzere, tüzel kişiliğe sahip özerk bir kamu iktisadi teşebbüsü olarak kuruldu.

TRT'nin kuruluş amacı ve temeli "kamu yayıncılığına" dayanmaktadır. Esas olarak 3984 Sayılı Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Kanunu ve yeni çıkan 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Hizmetleri Hakkında Kanun, sadece TRT'yi değil Türkiye'deki tüm televizyon kanallarını kamu hizmeti yayıncılığı anlayışı ve kamu sorumluluğu bilinciyle yayın yapmakla zorunlu tutmuştur.

Kamu yayıncılığının en önemli ilkesi farklı siyasi görüşlere yer verme ve tarafsızlıktır. Netekim mevzuatta da "yayınların siyasi partiler ve demokratik gruplar ile ilgili tek yönlü veya taraf tutar nitelikte olamayacağı"na vurgu yapılmaktadır.

TRT Kanunu'nun 5. Maddesi'nde de yayın esasları arasında, "Kamuoyunun sağlıklı ve serbestçe oluşabilmesi için kamuoyunu ilgilendirecek konularda yeterli yayın yapmak; tek yönlü, taraf tutan yayın yapmamak ve bir siyasi partinin, grubun, çıkar çevresinin, inanç veya düşüncenin menfaatlerine alet olmamak" ilkesi yer almıştır.

Anayasa'nın 133. Maddesi'nde, "Devletçe kamu tüzelkişiliği olarak kurulan tek radyo ve televizyon kurumu ile kamu tüzelkişilerinden yardım gören haber ajanslarının özerkliği ve yayınlarının tarafsızlığı esastır" hükmüne yer verilmektedir.

Kamu yayıncılığında, tarafsızlık, "Siyasal nitelikli haber ve programlar, yansız ve farklı düşünce akımları ile siyasal formasyonların dengeli bir biçimde temsili esasıyla oluşturarak" sağlanır.

Kamu yayıncılığının ilkeleri ve çerçevesi hem literatürde hem de mevzuatta açıkça yazılı bulunurken, özellikle son 20 yılda TRT yayıncılığının kamu yayıncılığından tamamen uzaklaşarak, iktidar partisinin sözcüsü konumuna düşmesi daha farklı bir ifade ile iktidar partisinin yayın organı haline gelmesi hem yasalar hem de yayın etiği açısından tartışmalı bir durumdur.

Kamu yayıncılığı ilkelerinin çiğnenmesi ya da medyanın tek sestem ibaret olması hukuki ve etik bir sorun olmasının ötesinde esasen bir demokrasi sorunudur. Zira medya demokrasinin olmazsa olmaz koşuludur. Demokrasi, çeşitli siyasi gruplar arasında bir iktidar yarışıdır. Demokrasilerde yarışın belirleyicisi ise kamudur. Medya, iktidara talip olanlar ile kamu arasındaki tek iletişim aracıdır. İktidara talip olanlar ya da siyasi gruplar, medya aracılığı ile kamuya vaatlerini anlatır; kamu da medya aracılığıyla taleplerini iletir. Bu en basit haliyle medya, demokratik bir sistemin hem bir göstergesi, hem de teminatıdır. Medyanın bu özelliklerine haiz olmasının temel şartı özgür, bağımsız ve tarafsız olabilmesidir.

Medyayı demokrasinin teminatı haline getiren diğer özelliği ise topluma haber ve bilgi sunmak, toplumun eleştirilerini taşımak ve de denetim görevini yerine getirebilmektir. Halkın olay ve olguları doğrudan gözlemlemesi mümkün olmadığından, medya halk adına gözlemler, olan biteni halka aktarır.

Bu özellikleriyle, demokrasinin tüm kurum ve kurallarıyla yerleşip işleminde en önemli görevlerden biri medyaya düşmektedir. Medya bu görevini ancak özgür, bağımsız ve tarafsız olduğu oranda yerine getirebilir.

TRT örneği, bize özellikle kamu yayıncılığı alanında, özgür, bağımsız ve tarafsız medyanın ortadan kalktığını göstermektedir.

Son örnek 2024 yılı istatistikleridir. Radyo Televizyon Üst Kurulu Üyeleri İlhan Taşçı ve Tuncay Keser'in hazırladığı rapora göre, TRT 2024 yılının ilk 40 günündeki yayınlarında tamamen iktidar partisinin haberlerine yer verirken; muhalefet partisine neredeyse hiç yer vermemiştir. Bu zaman dilimi, Yüksek Seçim Kurulu'nun 31 Mart 2024 yerel seçim takvimini başlattığı dönem olması açısından da önemlidir.

40 günlük dönemde, TRT Haber'de Cumhurbaşkanı ve AKP Genel Başkanı Erdoğan ile AKP'li yöneticilerin, aday tanıtım toplantıları dâhil değişik programlardaki yaptıkları konuşmalar, 1945 dakika canlı olarak verilmiştir. Aynı dönemde CHP Genel Başkanı Özgür Özel'in konuşmalarının sadece 25 dakikalık bölümü TRT Haber'de canlı yayınlanabilmiştir.

Bildiğimiz gibi bu seçim dönemi iktidar partisine yapılan bu ayrıcalık, hemen her seçimde uygulanmıştır. TRT'nin bu yayıncılığı Yüksek Seçim Kurulu'nun, yayıncılara yönelik olarak aldığı, "tek yönlü, taraf tutan yayınların yapılamayacağı", "yayınlarda demokratik kurallar çerçevesinde adaylar arasında fırsat eşitliğinin sağlanması zorunluluğunda bulunduğu" ilke kararlarına da aykırılık oluşturmaktadır.

Yüksek Seçim Kurulu'nun, 31 Mart 2024 yerel seçim takvimini başlattığı 1 Ocak 2024-10 Şubat 2024 tarihleri arasında Türkiye Radyo Televizyon Kurumu'nun, yaptığı yayınlarda kamu yayıncılığı ilkelerini çiğnediği, tek yönlü habercilik yaptığı, tarafsızlık ilkesini çiğnediği, yayınlarda demokratik kurallar çerçevesinde adaylar arasında fırsat eşitliğini sağlamadığı ve bu haliyle Anayasa'nın 133., TRT Kanunu'nun 5. Maddesine aykırı yayıncılık yaptığına ilişkin örnek olayların araştırılması ve alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98 inci, TBMM İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis araştırması açılmasını saygılarımla arz ve teklif ederiz.

.....Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi

[illegible]